

Aleg 1172

Sprawozdanie

Komisji gospodarstwa krajowego nad sprawozdaniem Wydziału krajowego o krajowej średniej szkole rolniczej i folwarku w Czernichowie za rok szkolny 1909|10.

Wysoki Sejmie!

Poprzednie sprawozdanie Komisji gospodarstwa krajowego o krajowej średniej szkole rolniczej w Czernichowie za rok 1908/9 nie mogło być przez Wysoki Sejm załatwione z powodu odroczenia poprzedniej sesji.

Powołując się na to sprawozdanie z dnia 4. października 1909 r., Komisya gospodarstwa krajowego przedkłada obecnie sprawozdanie za r. 1909/10, jako uzupełnienie poprzedniego bez ponawiania wniosków, które na podstawie przeszłorocznego sprawozdania Komisji znalazły już uwzględnienie w budżecie krajowym. Sprawozdanie Wydziału krajowego i dyrekcji stwierdzają zadowolniające w tym roku stosunki pod względem zachowania się młodzieży i aplikacyi w naukach. — Powitać to należy jako objaw pocieszający a pozostaje jedynie wyrazić życzenie, by normalne funkcyonowanie zadań tego zakładu było trwałem i wolnem od ujemnej krytyki.

Obowiązki podniosłą misją grona nauczycielskiego pojęte muszą iść w parze z wpojaniem w uczniów zasady karności i posłuchu.

Wedle sprawozdania dyrekcji utworowaną już została droga w jednogłośnieści grona nauczycielskiego ożywionego gorącą miłością dla młodzieży; — z drugiej więc strony należy domagać się od młodzieży poddania się karności i obowiązującym przepisom.

Karność i posłuch wśród uczniów jest koniecznością, by utrzymać porządek w zakładzie, którego zadaniem jest wychowywać młodzież nietylko w kierunku

ku fachowym, ale także w zasadach, które jej przyszłemu zawodowi z pożytkiem dla kraju i społeczeństwa przyświecać powinny.

Takiego kierunku w wykształceniu i wychowaniu młodzieży od dyrekcji i grona nauczycielskiego domagać się trzeba.

Utrzymanie ładu, porządku i wymaganej karności zależnem jest niewątpliwie od warunków, w jakich młodzież się znajduje. — Nie można oddawać się złudzeniu, by dzisiejsze warunki pod względem umieszczenia odpowiadały w zupełności potrzebie i zasadzie internatu w Czernichowie.

Budynek zakładowy przeznaczony pierwotnie dla zupełnie innych celów gospodarczych a następnie do potrzeb szkoły rolniczej zaadaptowany, został wprowadzie przed około 20-tu laty znacznie rozszerzony dobudową nowego skrzydła, mimo to jednak budynek ten nie całkiem już odpowiada nowoczesnym wymagom średniego zakładu naukowego połączonego z internatem.

Pomieszczenie niektórych pracowni i sal wykładowych w ciasnym, źle oświetlonym parterze starego budynku jest nieodpowiednie — nie mniej wymiary i co ważniejsza rozmieszczenie części składowych internatu pozostawia wiele do życzenia i dalekiem jest od nowoczesnych urządzeń, któreby ułatwiały ciągły i skuteczny nadzór — utrzymanie wzorowej dyscypliny — i chociażby samą celowością w rozkładzie odpowiednich lokalów, zniewalały młodzież do przestrzegania przepisów internatowych z ułatwionem poddaniem się obowiązującemu regulaminowi.

A dalej — z pojęciem internatu łączy się potrzeba dostarczenia młodzieży środków zabawy, wpływających na wyładowanie młodzieńczej energii, jak fechtunek, bilard, gimnastyka, kręgle i t. p. i na zaspokojenie jej potrzeb w swobodzie ruchów na wolnem powietrzu. Obecnie sala rekreacyjna i starannie założony w ostatnich czasach park zakładowy w części tylko potrzeby owe zaspakajają.

Chcąc zaradzić tym niedogodnościom, należałoby zbudować gmach nowy z przeznaczeniem na pomieszczenie uczniów; — terażniejszy zaś przeistoczyć na wyłączne umieszczenie sal wykładowych i naukowych, na laboratoria, zbiory, infirmaryę, kuchnię i inne potrzebne ubikacye.

Dalej należałoby rozszerzyć park do przestrzeni odpowiadającej wymogom swobodnych ruchów młodzieży — w chwilach wolnych od nauki.

Takie urządzenia byłyby wprowadzie kosztowne, ale odniosłyby znaczne korzyści, wynagradzając sownie poniesioną pieniężną ofiarę.

Komisya gospodarstwa krajowego świadoma stosunków finansowych kraju, z nieśmiałością sprawę tę porusza, sądzi jednak, że możnaby tej potrzebie uczynić zadość bez zbytniego obciążenia budżetu — a mianowicie przez zaciągnięcie pożyczki komunalnej, podobnie, jak to miało miejsce w Dublinach. Umorzenie tej pożyczki mogłoby nastąpić częściowo w drodze podwyższonych opłat, którym chętnie poddadzą się rodzice lub opiekunowie młodzieży oddanej na wychowanie, skoro mieć będą pewność, że warunki wychowania w całej pełni z jego skutkiem się złączą.

Do tego przyczynić się również mogą podwyższone dochody z majątku, które już obecnie wykazują wzrost, mogący się podnieść w przyszłości.

Komisya gospodarstwa krajowego wyż poruszonych myśli nie ujmuje w formę wniosku do przedłożenia go Sejmowi — i szkicuje je tylko w tym celu,

by Wydział krajowy wziął je pod rozwagę — a gdy przyjdzie do przekonania, że powyższe uwagi są słuszne i że środki do ich urzeczywistnienia są możliwe, z pewnością nie zaniedba ich przedstawienia.

Zmiany w gronie nauczycielskiem, które w ostatnich dwóch latach były zbyt częste, nie mogły się przyczynić do systematycznego kierunku w naukach przy ścisłym z niemi zespoleniu pedagogicznych zadań zakładu. — Obecnie zdaje się, że ta szkodliwa kryzys minęła i że na stałość pod tym względem liczyć można.

Najbardziej ubolewać należy, że nauka praktyczna wskutek przeniesienia poprzedniego instruktora i zastąpienia go dopiero w 4 miesiące później, doznała długiej przerwy w tak ważnym dziale, jakim jest nauka praktycznych robót gospodarskich w Czernichowie.

Komisya gospodarstwa krajowego powołując się na dawniejsze swe sprawozdania, szczególny kładzie nacisk na konieczność przyznania temu ważnemu działowi nauki szczególniejszej opieki, przeznaczając dla niej wydatniejszą możność udzielania jej młodzieży w porównaniu z zbyt skąpą obecnie ilością godzin wykładowych. Wykład teoretyczny w sali wykładowej nie zastąpi bowiem nigdy wykładu połączonego z poglądem w praktycznym zastosowaniu.

Komisya gospodarstwa krajowego wita z zadowoleniem zapowiedź Wydziału krajowego zwiększenia w najbliższym czasie liczby miejsc funduszowych, tudzież zaprojektowane ulepszenia w zakładzie i gospodarstwie, — objęte już preliminarem budżetu szkoły na rok 1911.

Komisya uznaje również prelininowane podwyższenie płacy kasyera zakładowego za zupełnie uzasadnione. Przy tej sposobności wyraża komisya gospodarstwa krajowego życzenie, by Wydział krajowy wziął pod rozwagę obecny etat płac grona nauczycieli szkoły czernichowskiej i w razie uznanej potrzeby przedsięwziął regulację tych poborów, zapewniającą zakładowi stały zespół wytrawnych sił nauczycielskich.

Podaniem z dnia 23. września 1910 do L. 6392/4602 uprasza emerytowany profesor szkoły czernichowskiej p. Mikołaj Wojciechowski o podwyższenie poborów emerytalnych, powołując się na długoletnią pracę w zakładzie.

P. Wojciechowski pełnił w szkole czernichowskiej obowiązki nauczyciela przez 23 lat nienagannie i z pożytkiem dla zakładu. — Przeniesienie w stan spoczynku spowodowanem było okolicznościami z niekorzystnym dla p. Wojciechowskiego wymiarem emerytury w stosunku do 23-ech lat służby, przyczem przyznany mu został jednorazowy dar z łaski w kwocie 400 koron. — Do uzyskania wyższego wymiaru emerytury brakował tylko jeden rok służby, którego brak wpłynął na niższy wymiar. — P. Wojciechowski uprasza obecnie o przyznanie mu stałego podwyższenia jego płacy emerytalnej, powołując się na trudność popłatnego zużytkowania resztek sił do pracy, wobec niepowstrzymanego ubytku lat życia i sił.

Ze względu na okoliczności, które spowodowały wcześniejsze spensywowanie p. Wojciechowskiego z wymiarem niższym z powodu jednego tylko brakującego roku służby, komisya gospodarstwa krajowego nie chcąc wkraczać w atrybucje Wydziału krajowego, ogranicza się na odstąpieniu tej petycji Wydziałowi krajowemu do możliwie życzliwego jej załatwienia.

Na podstawie powyższego sprawozdania komisya gospodarstwa krajowego wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowej średniej szkole rolniczej i folwarku w Czernichowie.

2 Sejm ustanawia począwszy od 1. stycznia 1911 r. następujące pobory kasyera krajowej szkoły w Czernichowie: płacę o rocznych £600 koron, wolne pomieszkanie oraz prawo do poboru pięciu dodatków pięcioletnich po 240 koron roczne.

Przewodniczący :
Brykczyński.

Sprawozdawca :
Vivien.